

עין משפט גד מצוה

קָלָא ב מ״י פ״ו מהל' ס׳מ הלכה טו סמג עשין דה טושי״ע י״ד ס׳י רפג סעף ה׳:

רבינו גרשום

שברי לוחות מונחין בארון תחת השלימות. מכריז הא (קרי) לכל דבר שיש בהקפוז ג' טפחים יש בו רוחב טפח וספר תורה ו' טפחים בהיקף וברוחב ב' טפחים. והני מילי כי גנגל כולו על עמוד אחד יש ברוחה ב' טפחים אבל כי הוי גנגל לאמצעיתו על ב' עמודין נפש ליה שיעור בית מושבו יתיר על ב' טפחים משום דאיכא ריח בוני בניי של פתיחת חבור העמודין. והשתא אליבא דר' מאיר הוהיל מהי רוחב הקפוי ותר ו' טפחים בתרי מושבי דפשו מארון על שיעור הלוחות הכי הוי יתיב ספר תורה. ספר עורה היינו ספר תורה המונח בארון לתחלתו הוא גנגל הכל על עמוד אחד ולא הוי רוחב הקפוי אלא ב' טפחים. ואכתי אפ"י ב' ספר תורה דהוי רוחב הקפוי ב' טפחים בתרי מושבי סתם שבארון הכי יתיב אי לא הוי ביה רוחא פורתא אמר רב איש דכרך בה בספר תורה פורתא לאחר שהיה כרוך כולו עמוד אחד היה חזרו וכרך מסופו לכדו כרך מעט כשיעור שינכנס באחד וישב בריח באותן ב' טפחים ומנח ליה לאתוי כרך קטן על הכרך הגדול וכי הוא גונא יתיב ברווחא. ואליבא דר' יהודה דספר תורה לא הוה יתיב בארון מיקמי דליתי ארגו וכו'. ור' מאיר דאמר דספר תורה בארון הוה יתיב האי מצד ארון מא עביד ליה הא משום מצדו ולא בכמתו; האי מצד כותל הארון והלולם בתוכו. שהשם הקדוש שאון מוכיחין וכל כיוורן לו שבעים שפות של הקב"ה מונחין בארון משמע כו'. והקשות לר' מאיר שאן יהיה דספר מרבה אפן רק שברי לוחות ליכר עמודין דקימי לעמימה באותו טפח הפניו בארון כי הכי דמרב ר' מאיר ספר תורה לטעמיה דקימי ב' טפח פניו והישיב על משום הכי מרבה שברי לוחות הואיל וכתובי בתורה ועמודיו לא כתיבי בתורה; חגי זכריה ומלאכי לסוף אינביאי וזוטר נביאותיהו כתבינן לה נמי גביהו. ונכתביה באפני נפשיה ונקמיה מקמי [ושעיה] ומשני כיון דוטר מירכס כלומר משום ככל הספרים נגליון מתחלתן אי כתיבין לה באפי נפשיה כשמגלגלין הספר מבליע נבואת הושע בהדי הספר ומירכס ומתעלה מן העין וליכא ליקים עלה הכי כתיבא משום הכי מוקמיה לה בהדי חגי זכריה וזוטר נבואתיהו: מכדי ישעיה הוה קדיס לירמיה (וחיז) [ויחזקאל] דישיעה הוי בימני מנשה וירמיה הוה מחורבן הבית בתר הכא טובא ויחזקאל הוה בבלות: רות נמי פורענות. דהוה רעב ומתו מחלון וכלין: ומשני רות פורענות דהוה ליה אחרית טוב שלקחה ברעו ומשום הכי מתחילין ברות [ואחר] בתהלים שיצא ממנה דוד שתקנו; ופרשת בלעם. אפי"ג דבלעם גופיה הוה נביא. שמונה פסוקים שבתורה מן יומת משה. על ידי עשרה זקנים ועל ידי אדם הראשון היינו מומור שיר

(6) [ואלי ג' לא קייל דכל שית יו].

יד:

השותפין פרק ראשון בבא בתרא

מסורת הש"ס

א) נאמנת פ"ב מ"ו עירובין י"ז: ע"י. סוכה י"ז: ג) [עין מה שמקשה חוס' על זה בעירובין י"ז: ד"ה והא"ב] א) [עין חוס' עירובין ס"ג: ד] ונזטה מ"ב: ט) [בכרות: מנחות כ"ג: ו] ימות שבת. סב. סו. נמוחה לו: ו] [נספחים סו.] ט) [למן טו.] ז) [מן קמ"ט. ו] נכרות: ז) ע"ש. ח) ע"י פי' ג' טפח על זה בל"ה דף ס"ב פנים וגם ב"ה ע"ש. ט) ע"י חוס' לעיל י: ח"ה וטעה בלשון. ט) חתם שפוט לתפ' בדפדפי' ז) [דברים ל"ז טו.] ונמנינה ט) ונזדהר לו: ח"ה אפי' ב' במקלה חל' פסקי עעמ"י, ט) [למן טו: י].

תורה אור השלם

1 יוקם ויחך דוד וכל העם אשר אתו מבגלי יודיה להתעלות משם את ארון האלהים אשר נקרא שם שם יי צבאות ישב הכרובים עליו. שמואל ב' ו' ב 2 ואכתב על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שברת ושמהם בארון. דברים י' ב 3 תחלת דבר יי ברושע יראמי יי אל הושע יי קח קד' אשת זנוני יי קד' זנוני כי נהי תנה הארץ מאהרן יי הושע א ב ו

גליון הש"ס

בגמר מלאך שתלוחות עי עירובין דף סג ע"כ חוס' ד"ה כל זמן:

הגהות הב"ח

א) תום ד"ה ולמ"ד וכו' מאי קאמר ולמ"ד וזה האי תנא:

מוסף רש"י

כל שיש בהקפוז שלשה טפחים. שריכס חוט ארוך ג' טפחים להקפוז סביב, צינור שיש זה רוחב טפח אס מחלן (שויבין י"ג) דמכדי ציס עשמה (דמ"צ) ד' עשר עשמה משפרי אל שפמו עגול סביב, וקו שלשים חלמה יסוד ארוח סביב, לעשר אמות רוחב צינור אמת היקף (סוכה ז'). שהשם וכל צינור מונחין בארון. היולא עתה לנלמה (סוטה ז"ג). אשר שברת. אשור, שיתכו ושיצו על שירתן (שבת י"ג) ויטה לטון חזק (בתובות י"ה).

מוסף תוספות

א. רבשאר ארכו בהקפוז. רש"י. ב. דודאי עמודים היו בו כיון שנגלגל לאמצעיתו למאי דס"ל השתא. שם. ג. דאמר לחבורה הוה טעמה טפחים ופ' ליה שני טפחים חוס' י"ד.

שצרי לוחות שמונחין. תחת הלוחות: יש צו רוחב עפ"ה. וזה שהקפוז עשה נמלא עוזי רוחבו שני טפחים: רוחב דציני וציני. אורח שצין עמוד לעמוד: ובפרי פושטי הכי יתיב. דקמתי נשמעירו שם צ' טפחים שס"ט מונח: ספר עורה. ספר שכחז משה וכו' קורין צעורה פרכת המלך צהקהל וכהן גדול ציה"כ: לחלמה הוא גנגל. אפ"ן לו אלף עמוד אחד ונגלל מתחלתו לסופו: דכריך ציה פורתא. שאינו גוללו כולו ומניח צו מקלט וכו' וכו' לעצמו ומניח אותו הכרך על הספר מלמעלה: וכרייה לעיל. וכו' וכו' למעלה על ההיקף: דמנח ליה מזה. אלל הכותל ולא צין שני הלוחות: היולא הוי קיימי. כיון דמלריך טפח מכאן וטפח מכאן צרוחב הארון שלל יחא ס"ט יוצא ונכנס צדוחק העמודים היולא מנחי הלא ימנעו את החלל: שם שם. מרי זימני כתיבי ללוחות ולצדדי לוחות: אשר צבדס. קרא ימירה הול למסמכי להשמתם לדרכה: ישר כוחך. ללמןך שהוא מן הדברים שעשה משה רבינו ע"ה מדעתו ואלסמיה דעתו לדעת המקוס: שטננאלו צואוס הפרק. ציני ארוח המלכים עוניה יוסס אחו יחוקיה בצרעיה נביאים הללו כתיב כן חזן ממיכה שלל היה ציני עוניהו אלל היה ציני יוסס אחו יחוקיה: חגי זכריה ומלאכי סופס של נביאים. שהן היו צבית שני צננת שמים לדיווש האחרון: ישעיה קדיס לירמיה ויחוקאל. שהרי ישעיה ציני עוניהו וירמיה ציני ישעיה וצניו נוננאל צירושלים ויחוקאל צגולה ציני צדקיה: רוס סהלים איזו כו'. רות קדמיה ציני שפוט: השופטים תהלים דוד אמרן והול קדס לאיו כמ"ד ציני מלכת שצא היה ואחר כך שלשה ספרי שלמה:

שברי לוחות שמונחים בארון ואי ס"ד ס"ת הקפוז ו' טפחים מכדי ב' כל שיש בהקפוז שלשה טפחים יש בו רוחב טפח וכיון דלאמצעיתו נגלל צ' נפיש ליה מתרי טפחא רווחא דביני ביני בתרי פושטי הכי יתיב אמר רב אחא בר יעקב ספר עורה לתחלתו הוא גנגל ואכתי א' תרי בתרי הכי יתיב אמר רב אשי דכריך ביה פורתא וכרייה לעיל ור' יהודה מקמי דליתי ארגו ספר תורה הכי הוה יתיב דפא הוה נפיק מיניה ויתיב עילוה ספר תורה ור"מ האי מצד ארון מאי עביד ליה ההוא מיבעי ליה דמתנח ליה מצד ולא מתנח ביני לוחי ולעולם בגויה מן הצד ור"מ עמודי היכא הוה קיימי מבראי ור"מ שברי לוחות דמונחין בארון מנ"ל נפקא ליה מדרב הונא דאמר רב הונא מאי דכתיב י אשר נקרא שם ה' צבאות יושב הכרובים עליו. מלמד שלוחות ושברי לוחות מונחים בארון ואידך ההוא מבעי ליה לכרברי יוחנן דא"ר יוחנן א"ר שמעון בן יוחאי מלמד שהשם וכל כינויו מונחין בארון ואידך גמי מיבעי ליה להכי אפ"ן הכי נמי אלא שברי לוחות דמונחין בארון מנא ליה נפקא ליה מדתני רב יוסף א' דתני רב יוסף א' אשר שברת ושמתם מלמד שהלוחות ושברי לוחות מונחין בארון ואידך ההוא מיבעי ליה לכרדיש קליש דאמר ר"ל אשר שברת אמר לו הקב"ה למשה יישר כחך ששברת: ת"ר א' סדרן של נביאים יהושע ושופטים שמואל ומלכים ירמיה ויחזקאל ישעיה וישנים עשר מכדי הושע קדיס דכתיב ועל

תחלת דבר ה' בהושע וכו' עם הושע דבר תחלה והלא ממשע ועד הושע כמה נביאים היו וא"ר יוחנן שהיה תחלה לארבעה נביאים שנתנבאו באותו הפרק ואלו הן הושע וישעיה עמוס ומיכה וליקדמיה להושע ברישא כיון דכתיב נבואתיה גבי חגי זכריה ומלאכי וחגי זכריה ומלאכי סוף נביאים הוה חשיב ליה בהדיהו וליכתביה לחודיה וליקדמיה איידי דזוטר מירכס מכדי ישעיה קדיס מירמיה ויחזקאל וליקדמיה רישיה חורבנא סופיה חורבנא וירמיה כוליה חורבנא ויחזקאל רישיה חורבנא וסיפיה נחמתא וישעיה כוליה נחמתא סמיכין חורבנא לחורבנא ונחמתא לנחמתא: סידרן של כתובים רות וספר תהלים ואיוב ומשלי קהלת שיר השירים וקנות דניאל ומגילת אסתר עזרא ודברי הימים ולמ"ד א' איזב בימי משה היה ליקדמיה לאיוב ברישא א' אתחולי בפורענותא לא מתחלינן רות נמי פורענות היא פורענות דאית ליה אחרית דאמר רבי יוחנן למה נקרא שמה רות שיצא ממנה דוד שריוהו להקב"ה בשירות ותושבחות ומי כתבין משה כתב ספרו ופרשת בלעם ואיוב הושע כתב ספרו ושמונה פסוקים שבתורה שמואל כתב ספרו ושופטים ורות דוד כתב ספר תהלים ע"י עשרה זקנים ע"י אדם הראשון על ידי מלכי צדק ועל ידי אברהם וע"י משה ועל ידי הימן וע"י ידותון ועל ידי אסף ועל

על ידי עשרה זקנים. כח צו דברים שאמרו זקנים הללו שהיו לפניו ויש שהיו צימיו המשוררים: על ידי אדם הראשון. כגון גלמי ראו עיניך ולי מה יקרו רעין (מהללס קלט) אדם הראשון אמרן: על ידי מלכי זדק. נאם ה' לאדוני [שצ] לימינך וכל המזמור (סס קי): ועל ידי זכרס. כדלמרינן לקמן [טו.] איתן האורחי זה זכרס: ועל ידי משה. תפלה למשה (מהללס ז) וכל אחד עשר מזמורים כסדרן: ועל ידי הימן. משכיל להימן [שס פת]: ועל ידי ידוסון. מנצח לידותון [שס לט]:

חזקיהו רות נמי פורענות. דהוה רעב ומתו מחלון וכלין: ומשני רות פורענות דהוה ליה אחרית טוב שלקחה ברעו ומשום הכי מתחילין ברות [ואחר] בתהלים שיצא ממנה דוד שתקנו; ופרשת בלעם. אפי"ג דבלעם גופיה הוה נביא. שמונה פסוקים שבתורה מן יומת משה. על ידי עשרה זקנים ועל ידי אדם הראשון. על ידי אדם הראשון היינו מומור שיר

(6) [ואלי ג' לא קייל דכל שית יו].